

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Lege BV's opruimen

Meijers, V.A.E.M.; Bruijn, E.L.L. de

Citation

Meijers, V. A. E. M., & Bruijn, E. L. L. de. (2024). Lege BV's opruimen. *De Notarisklerk*, 101(5/6), 53-55. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4176154>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4176154>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

LEGE BV'S OPRUIMEN

Mr. dr. V.A.E.M. Meijers Co-auteur: E.L.L. de Bruijn

notaris bij notariskantoor DeHeng Civil Code N.V. te 's-Gravenhage en verbonden aan het Instituut voor Privaatrecht als universitair docent Notarieel recht te Leiden.

1. Inleiding

Soms kom je in de praktijk een lege vennootschap tegen die moet worden opgeruimd. Technisch wordt het verzamelbegrip 'ontbinden' gebruikt. Een synoniem is liquidatie. De veiligste manier van ontbinden is fusie. Een fusie is een rechtshandeling van twee of meer rechtspersonen waarbij een van deze het vermogen van de andere onder algemene titel verkrijgt of waarbij een nieuwe rechtspersoon die bij deze rechtshandeling door hen samen wordt opgericht, hun vermogen onder algemene titel verkrijgt (art. 2:309 Burgerlijk Wetboek (BW)). Daarnaast wordt door de fusie van rechtswege de verdwijnende vennootschap ontbonden. Door deze combinatie komen alle bestanddelen (actief en passief), ook als deze niet direct bekend zijn bij de aandeelhouders of bestuurders, 'goed' terecht. Niets valt tussen wal en schip. Bestuurders lopen hierdoor bij deze route geen realistisch risico op (bestuurders) aansprakelijkheid. Er is ook een keerzijde aan deze oplossing. De fusie is een lange en omslachtige procedure. De snelle en op het eerste gezicht eenvoudige oplossing hiervoor is soms de turboliquidatie. Bij een turboliquidatie wordt de rechtspersoon ontbonden zonder dat sprake is van een vereffeningsprocedure.¹ Voorwaarde voor de turboliquidatie is dat de rechtspersoon op het tijdstip van zijn ontbinding geen baten meer heeft (art. 2:19 lid 4 BW). De turboliquidatie is oorspronkelijk in de wet gekomen om het opruimen van de vennootschap te vergemakkelijken. Maar omdat er veel misbruik werd gemaakt van de turboliquidatie, is de wetgeving omtrent de turboliquidatie aangescherpt. In dit artikel zal worden ingegaan op de nieuwe regels van de turboliquidatie en wat deze nieuwe regels betekenen voor het makkelijk opruimen van een vennootschap.

2. Nieuwe regeling turboliquidatie

2.a De hoofdregel

Op 15 november 2023 is de Tijdelijke wet transparantie turboliquidatie in werking getreden.² De Tijdelijke wet transparantie turboliquidatie wijzigt onder andere Boek

2 BW tijdelijk. Het gaat daarbij om een verantwoordings- en bekendmakingsplicht (art. 2:19b BW), een bestuursverbod (art. 2:19c lid 1 BW) en een inzagerecht (art. 2:24 lid 4 BW). De verantwoordings- en bekendmakingsplicht houdt in dat in het geval van een turboliquidatie het (dan voormalige) bestuur binnen veertien dagen na de ontbinding bij de registers waar de rechtspersoon is ingeschreven stukken moet deponeren en daarvan schriftelijk mededeling moet doen aan de schuldeisers (art. 2:19b lid 1 jo. lid 2 BW). De reden hiervan is dat schuldeisers op tijd op de hoogte zijn van de turboliquidatie van de vennootschap en schuldeisers de financiële situatie van de vennootschap beter kunnen inschatten. Zo kan beter beoordeeld worden of de turboliquidatie juist is toegepast en hoe een tekort eventueel hersteld kan worden. Bovendien wordt verwacht dat art. 2:19b BW zal bijdragen aan de rechtsbescherming van schuldeisers en daarmee aan het vertrouwen van de turboliquidatie. Onder deze te deponeren stukken vallen een balans en een staat van baten en lasten met betrekking tot het boekjaar (en het voorgaande boekjaar) waarin de rechtspersoon is ontbonden, beschrijvingen van de oorzaak van het ontbreken van baten op het tijdstip van de ontbinding, (indien aan de orde) de wijze waarop de baten te gelde zijn gemaakt en de opbrengsten zijn verdeeld, (indien aan de orde) de redenen waarom een schuldeiser of schuldeisers onbetaald zijn gebleven en de jaarrekeningen voorafgaand aan het boekjaar waarin de rechtspersoon ontbonden is (art. 2:19b lid 1 BW). De jaarrekeningen voorafgaand aan het boekjaar waarin de rechtspersoon is ontbonden, moeten alleen gedeponeed worden als er een plicht tot openbaarmaking bestaat waar nog niet aan is voldaan (art. 2:19b lid 2 BW). In de praktijk zal het dus doorgaans gaan om een verkorte balans en niet om volledige jaarrekeningen. Wanneer de verantwoordings- en bekendmakingsplicht niet wordt nageleefd, dan is sprake van een economisch delict in de zin van art. 1 onder 4° WED.³

2.b Het bestuursverbod

Indien de procedure niet volgens de hoofdregel wordt doorlopen, zijn sancties mogelijk. In de praktijk is de mogelijke sanctie niet altijd effectief, omdat vanwege

¹ Asser/Kroeze 2-I 2021/404.

² Artikel I Besluit van 28 juni 2023 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Tijdelijke wet transparantie turboliquidatie (Stb. 2023, 244).

³ Kamerstukken II 2021/22, 36172, nr. 3 (MvT).

privacyoverwegingen alleen een zeer beperkt aantal instanties zoals de Kamer van Koophandel en de Belastingdienst toegang hebben tot het register met overtreders. Het notariaat, banken en andere poortwachters hebben geen toegang tot het register met personen die een beroepsverbod is opgelegd, wat soms onpraktische situaties oplevert. Het bestuursverbod houdt bij turboliquidatie in dat de rechtbank op verzoek van het Openbaar Ministerie een bestuursverbod kan opleggen aan de bestuurder (art. 2:19c lid 1 BW). In dat geval moet de bestuurder bij een ontbinding door middel van een turboliquidatie niet hebben voldaan aan de openbaarmakingsverplichting of doelbewust namens de rechtspersoon handelingen hebben verricht of nagelaten waardoor één of meer schuldeisers aanmerkelijk zijn benadeeld of in de twee voorafgaande jaren aan de turboliquidatie ten minste tweemaal eerder betrokken zijn bij een faillissement of beëindiging van een rechtspersoon en hem daarvan een persoonlijk verwijt treft (art. 2:19c lid 1 BW). Het bestuursverbod kan maximaal 5 jaar duren. In deze tijd is het voor een bestuurder niet mogelijk om zijn functie uit te oefenen of te worden benoemd. Een benoeming, ook een benoeming in een oprichtingsakte, wordt namelijk gestraft met nietigheid. De gedachte achter het bestuursverbod is het voorkomen dat fraudeurs gebruik maken van een turboliquidatie als er geen baten zijn en dit herhalen.⁴ Uit art. 2:19c lid 1 BW volgt dat alleen het Openbaar Ministerie een bestuursverbod kan verzoeken.⁵ De reden hiervan is dat een bestuursverbod grote gevolgen met zich meebrengt.⁶ Het bestuursverbod kan echter niet worden opgelegd als bijvoorbeeld door het overlijden van de bestuurder de rechtspersoon door een beschikking van de Kamer van Koophandel is ontbonden (art. 2:19c lid 3 BW).

2.c Het inzagerecht

Het inzagerecht houdt in dat de kantonrechter van de rechtbank van het arrondissement waarin de rechtspersoon woonplaats had, machtiging kan geven tot raadpleging van de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers aan iedere schuldeiser als het bestuur van de rechtspersoon niet heeft voldaan aan de openbaarmakingsverplichtingen (art. 2:24 lid 4 jo. lid 2 BW). De gedachte hierachter is dat schuldeisers alsnog inzicht krijgen in de financiële positie van de rechtspersoon, ondanks dat het bestuur niet heeft voldaan aan de verantwoordingsplicht.⁷

3. Ontbinding door middel van fusie

Zoals uit de inleiding volgt, kan ontbinding ook plaatsvinden door middel van fusie. Bij een fusie kan onderscheid worden gemaakt tussen een verkrijgende vennootschap en een verdwijnende rechtspersoon (art. 2:309 BW). De (nieuw opgerichte) verkrijgende rechtspersoon verkrijgt het vermogen van de verdwijnende rechtspersoon onder algemene titel (art. 2:309 BW). Als gevolg van de fusie zal de verdwijnende vennootschap van rechtswege ophouden

te bestaan (art. 2:311 lid 1 BW). Een fusie is echter omslachtiger dan een reguliere ontbinding. Bij een fusie gaat namelijk een heel proces aan vooraf, bestaande uit een voorbereidende fase, een besluitvormende fase en een uitvoerende fase.⁸ In de voorbereidende fase draait het om het voorstel tot fusie, de toelichting daarop en de nederlegging of openbaarmaking van het voorstel tot fusie en de toelichting.⁹ In de besluitvormende fase gaat het om de besluitvorming met betrekking tot het voorstel tot fusie. Het besluit tot fusie wordt genomen door de algemene vergadering (art. 2:317 lid 1 BW). De algemene vergadering mag het besluit tot fusie pas nemen na verloop van een maand na de dag waarop alle fuserende rechtspersonen de nederlegging of openbaarmaking van het voorstel tot fusie hebben aangekondigd (art. 2:317 lid 2 BW). Het besluit tot fusie wordt op dezelfde wijze genomen als het besluit tot wijziging van de statuten, tenzij de statuten een andere regeling voor de besluiten tot fusie geven (art. 2:317 lid 3 jo. lid 4 BW). In de uitvoerende fase gaat het om de totstandkoming van de fusie.¹⁰ Deze gehele procedure is begrijpelijk vanuit het oogpunt van compliance en het voorkomen van misbruik. Ook geeft de procedure veel (rechts)bescherming aan aandeelhouders en bestuurders. Er is bijvoorbeeld geen reëel risico op een bestuursverbod omdat schulden zijn 'vergeten' in de opruimdrijf. Maar de gedetailleerde procedure met veel waarborgen en een notariële voetverklaring dat alle formele stapjes juist zijn gezet, is jammer vanuit het oogpunt van het makkelijk opruimen. Het bevordert het makkelijk opruimen niet.

4. Problemen in de praktijk

In de praktijk kunnen zich verschillende problemen voordoen bij het opruimen van een vennootschap. Het eerste probleem doet zich voor bij het ontbreken van de directie en aandeelhouders. In dat geval is bijvoorbeeld geen sprake van jaarrekeningen. Jaarrekeningen worden bij een besloten vennootschap bijvoorbeeld ondertekend door de bestuurders en vastgesteld door de algemene vergadering (art. 2:210 lid 2 jo. lid 3 BW). Op het moment dat de directie en aandeelhouders ontbreken, kan de vennootschap door een beschikking van de Kamer van Koophandel worden ontbonden (art. 2:19a lid 1 BW). Ook kan het notariskantoor in dat geval contact opnemen met de Kamer van Koophandel om te verzoeken de procedure in gang te zetten. Dan zijn er ook minder werkzaamheden voor het notariskantoor wat soms prima uitkomt.

Het tweede probleem doet zich voor als er wel sprake is van een directie, maar geen sprake is van aandeelhouders. Dit probleem is lastiger dan het eerste probleem. Een rechtspersoon kan ontbonden worden door een besluit van de algemene vergadering (art. 2:19 lid 1 onder a BW). Maar het is te kort door de bocht om te zeggen dat in het geval alle aandeelhouders ontbreken, het bestuur het besluit tot ontbinding neemt. Dit kan op het eerste gezicht misschien ontleend worden uit zaakwaarneming. Zaakwaarneming is

4 Kamerstukken II 2021/22, 36172, nr. 3, p. 10 (MvT).

5 Kamerstukken II 2021/22, 36172, nr. 2, p. 2.

6 Kamerstukken II 2021/22, 36172, nr. 3, p. 23 (MvT).

7 Kamerstukken II 2021/22, 36172, nr. 3, p. 10 (MvT).

8 Asser/Kroeze 2-I 2021/431.

9 Asser/Kroeze 2-I 2021/431.

10 Asser/Kroeze 2-I 2021/437.

het zich willens en wetens en op redelijke grond inlaten met de behartiging van iemand anders belang, zonder dat deze bevoegdheid uit een rechtshandeling of een wettelijke rechtsverhouding voortvloeit (art. 6:198 BW). Bovendien zou het besluit dan nietig zijn. Een besluit van een orgaan van een rechtspersoon dat in strijd is met de wet is nietig (art. 2:14 lid 1 BW).

Het derde probleem doet zich voor als er wel een directie is, maar een deel van de aandeelhouders ontbreekt. Dit is echter iets makkelijker dan de eerste twee problemen. In dit geval kan een gewone liquidatie of een turboliquidatie van de vennootschap wel doorgang vinden. Het besluit tot ontbinding wordt in zulke gevallen niet genomen buiten vergadering. Er wordt een echte vergadering gehouden. Alsdan moeten de aandeelhouders worden opgeroepen, met inachtneming van het quorum-vereiste. Complex is hier

de verplichting om jaarstukken op te stellen. Doorgaans doet het bestuur dit, en het bestuur tekent de jaarrekening ook af. In geval van het ontbreken van een directie zal hiervoor een oplossing moeten worden bedacht, zoals het benoemen van een interne bestuurder of gebruik te maken van de belet- en ontstentenisregeling.

5. Conclusie

Er zijn meerdere wegen die naar een opgeruimd vennootschapsrechtelijk dossier leiden. Naast fusie en de klassieke ontbinding met advertentie, wachttijd en vereffening zijn er de ontbinding door de Kamer van Koophandel en de turboliquidatie voor lege rechtspersonen. De turboliquidatie heeft een strengere procedure, waarbij het de vraag is of de straffen op misbruik ook praktisch zijn.

Literatuurlijst

Asser/Kroeze 2-I 2021

M.J. Kroeze, Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 2. Rechtspersonenrecht. Deel I. De rechtspersoon, Deventer: Wolters Kluwer 2021.

Overige bronnen

Artikel I Besluit van 28 juni 2023 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Tijdelijke wet transparantie turboliquidatie (Stb. 2023, 244).

Kamerstukken II 2021/22, 36172, nr. 3 (MvT).